

Zmiany w prawie związane z ratyfikacją Konkordatu

Autor tekstu: **Joanna M. Karolczak**

Informacja prawna dotycząca zmian w prawie związanych z ratyfikacją Konkordatu przygotowana przez Joannę M. Karolczak na zlecenie posła J.

Budkiewicza

(Bez daty, Warszawa)

Odpowiadając ściśle na postawione w zleceniu przez Pana Posła pytanie („jakie modyfikacje prawne są konieczne dla uchwalenia konkordatu”), należy stwierdzić, że dla ratyfikacji konkordatu, będącego umową międzynarodową między Polską a Stolicą Apostolską (podmiotem prawa międzynarodowego uznanym przez kraje i organizacje międzynarodowe), modyfikacje prawne nie są potrzebne.

Konieczne jest natomiast dokonanie pewnych zmian w ustawodawstwie polskim tak, aby prawo wewnętrzne było zgodne z umową międzynarodową. To właśnie fakt konieczności wprowadzenia zmian w ustawodawstwie powoduje, że na ratyfikację niezbędne jest wyrażenie **upoważnienia ustawowego**, dokonanego przez Sejm, a nie może tej umowy ratyfikować Prezydent. Zastosowanie będzie tu miał ustęp 2 art. 33 Małej Konstytucji, a nie ustęp 1 tegoż artykułu. Ponadto sam konkordat w swej treści (art. 29) postanowił, że podlega on ratyfikacji. Jego wejście w życie uzależnione jest od wymiany dokumentów ratyfikacyjnych oraz upłynięcia miesięcznego terminu od wymiany tych dokumentów.

Obowiązująca Mała Konstytucja (wraz z przepisami utrzymanymi w mocy) nie określa, czy umowa międzynarodowa ma prymat nad ustawodawstwem wewnętrznym i czy obowiązuje ona *ex proprio vigore*, czy też wymaga transformacji, przez wydanie przepisów wewnętrznych (tak: Michał Pietrzak, *Zmiany w ustawodawstwie jako konsekwencja ratyfikacji konkordatu, seminarium Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską*, 29 czerwca 1994 r., s. 1). W orzecznictwie zarówno Sądu Najwyższego jak i Trybunału Konstytucyjnego przeważa pogląd, że Rzeczpospolita Polska jest związana przepisami umów międzynarodowych od chwili ratyfikacji tychże, albowiem **ustawa ratyfikacyjna dokonuje transformacji normy międzynarodowej w normę wewnętrzną** (Sąd Najwyższy stwierdził, że uchwalenie ustawy o wyrażeniu zgody na ratyfikację umowy międzynarodowej oznacza transformację traktatu w prawo krajowe o randze ustawowej. OSN 1992, z. 10, poz. 179). Dlatego po ratyfikacji muszą nastąpić odpowiednie zmiany w przepisach obowiązujących, tak aby zapewnić wewnętrzną spójność wszystkich przepisów. Zmiany te powinny wejść w życie najpóźniej w chwili wejścia w życie konkordatu.

W celu rozwiązania tych problemów Sejm powołał **Komisję Nadzwyczajną do rozpatrzenia projektu ustawy o ratyfikacji Konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską**. W ramach tej Komisji pracowała Podkomisja ds. ustaw okołokonkordatowych. W jej pracach udział brali także eksperci: ks. prof. Józef Krukowski (KUL), ks. prof. dr hab. Zachariasz Łyko (ChAT), prof. dr hab. Ryszard Małajny (USL), prof. dr hab. Michał Pietrzak (UW), ks. prof. Remigiusz Sobański (ATK), prof. Jerzy Wisłocki (PAN). W **sprawozdaniu Podkomisji** wskazano na potrzebę nowelizacji następujących ustaw:

- Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Prawo o aktach stanu cywilnego,
- Kodeks postępowania cywilnego,
- Ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania.

Uregulowania wymaga też finansowanie przez państwo Papieskiej Akademii Teologicznej (odrębną ustawą lub w ustawie budżetowej).

W sprawozdaniu Komisji zamieszczonym w druku sejmowym nr 837-A wskazano na te same ustawy. Największych zmian wymagają ustawy: Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz Prawo o aktach stanu cywilnego — nowelizacji wymagają bowiem art. 1, 5, 6, 9, 22 i 56 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, dot. zawarcia małżeństwa i jego rozwiązania oraz art. 12, 17, 53, 61 i 62 Prawa o aktach stanu cywilnego. Przepisy te mają związek z kwestiami dot. małżeństwa.

W tym miejscu należy wskazać, że wpłynął do łaski marszałkowskiej druk sejmowy nr

1292, który zawiera **poselski projekt zmian** w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, kodeksie postępowania cywilnego i Prawie o aktach stanu cywilnego w wyżej omówionym zakresie.

Gruntownej nowelizacji wymaga **ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania** w celu zachowania zasady równouprawnienia wyznań. Zdaniem Komisji właściwe ukształtowanie jej przepisów rozwiązałoby także wątpliwości w zakresie pochówku, nie powodując konieczności zmiany w ustawie o cmentarzach.

Komisja nie stwierdziła, ażeby potrzebne było nowelizowanie ustaw: o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego, o cmentarzach, o dniach wolnych od pracy, o powszechnym obowiązku obrony, o fundacjach, o szkolnictwie wyższym, o systemie oświaty, o ochronie dóbr kultury i ustaw podatkowych. Zupełnie odrębną kwestią, rozważaną wielokrotnie, jest kwestia zgodności z **Konstytucją**. W związku z toczącymi się ciągle pracami nad nowym kształtem Konstytucji należy wskazać, że ewentualne wcześniejsze ratyfikowanie Konkordatu niż powstanie nowej Konstytucji oznaczać będzie albo konieczność dostosowania Konstytucji do ustawy (co byłoby sprzeczne z zasadą hierarchii aktów prawnych) albo potencjalną konieczność renegocjacji konkordatu, jeśli by stał on się sprzeczny z zasadami konstytucyjnymi wyrażonymi w nowej Konstytucji. Oczywiście, nie można wykluczyć, że żadna z tych sytuacji nie zaistnieje, albowiem Konkordat nie będzie sprzeczny z nową Konstytucją. „O tym, że przepisy konkordatu nie muszą przesądzać rozwiązań konstytucyjnych może świadczyć przykład Kolumbii. Konkordat z tym państwem podpisany i ratyfikowany w 1973 r. zapewniał kościołowi katolickiemu korzystne regulacje prawne. Uchwalona w 1991 r. konstytucja przyjęła odmienne od konkordatu rozwiązania prawne. W 1993 r. kolumbijski Trybunał Konstytucyjny uznał, że przepisy konkordatu sprzeczne z postanowieniami konstytucji utraciły moc obowiązującą” (cyt. za: M. Pietrzak, op. cit., s. 3).

Konkludując, zmian w ustawodawstwie polskim należy dokonać nie w celu ratyfikacji konkordatu, a w celu jego prawidłowej realizacji i niesprzeczności prawa wewnętrznego z umową międzynarodową.

*

Tekst publikowany w: „Konkordat Polski 1993. Wybór materiałów źródłowych z lat 1993-1996”. Wybór tekstów: Czesław Janik, Uniwersytet Warszawski, Instytut Nauk Politycznych, Warszawa 1997.

(Publikacja:

16-11-2003)

[Oryginał..](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2923) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,2923>)

Contents Copyright © 2000-2008 by Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2008 Michał Przech

Autorem tej witryny jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.

Właścicielem witryny są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane

w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tej witryny i jakiegokolwiek ich części.

Wszystkie strony tego serwisu, wliczając w to strukturę podkatalogów, skrypty JavaScript oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tej witryny oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tej witryny i nie korzystać z jej zasobów.

Informacje zawarte na tej witrynie przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów serwisu

Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na witrynie. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki zawiera.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych serwisu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl